

ÁLTALÁNOS INDOKLÁS

Magyarország központi költségvetéséről szóló 2014. évi XCIX. törvény szociális ellátásokra vonatkozó módosító rendelkezései 2015. március 1. napjától jelentősen átalakítják a szociális segélyezési rendszert.

A jogszabály módosítással a Kormány célja az, hogy megújítsa a rászorulókat támogató rendszerét, így átláthatóbbá és igazságosabbá tegye a szociális támogatási rendszert, valamint elejét vegye a korábban gyakran tapasztalt, segélyekkel való visszaéléseknek.

Az állam által biztosított támogatási formákon túl az emberek szociális támogatással való ellátása az önkormányzatok feladata lesz. Az állami és az önkormányzati segélyezési feladatok különválasztásával, valamint az önkormányzati hatáskörök szélesítésével – a tervek szerint – a rászorulókat kaphatnak majd juttatást, azok viszont nem, akik korábban visszaéltek a szabályokkal. A helyi közösségek rendelkeznek ugyanis leginkább azzal a tudással, amely alapján eldönthetik: ki jogosult támogatásra, és ki nem.

Az állami felelősségi körbe tartozó ellátások járási hatáskörbe, az önkormányzati ellátások képviselő-testületi hatáskörbe kerülnek.

A 2015. január 1. napjával módosított szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban Sztv.) legkésőbb 2015. február 28. napjáig jogalkotási kötelezettséget ró az önkormányzatokra. A módosítás értelmében a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályait önkormányzati rendeletben kell szabályozni, emiatt szükségessé vált a jelenleg hatályos szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 43/2013. (XII.2.) rendelet módosítása.

A hivatkozott – jelenleg hatályos – önkormányzati rendelet elfogadása óta eltelt kicsit több, mint 1 esztendő jogalkalmazása bebizonyította, hogy átgondolt megfontolt rendszer került kialakításra. A felmerült gyakorlati tapasztalatok alapján – a központi szabályozás változatlansága esetén – kisebb korrekciók is elegendők volnának, a szociális ellátórendszernek az állami és önkormányzati hatáskörök jelentős megváltozását eredményező átalakítása miatt azonban a helyi rendeletünk olyan mértékű módosítására lenne szükség, amely inkább egy teljesen új jogszabály elfogadását igényli.

Az Sztv. módosításával egy jelenlegi támogatási forma, az aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás és rendszeres szociális segély) a Járási Hivatalok hatáskörébe kerül 2015. március 1. napjától. Ezzel egyidőben hatályon kívül helyezik a lakásfenntartási támogatásra, adósságkezelési szolgáltatásra, méltányossági közgyógyellátásra, valamint méltányossági ápolási díjra vonatkozó törvényi szabályozást. A megszűnő támogatások tekintetében az Sztv. a települési támogatás körén belül rendelkezik ezen támogatások jövőbeni szabályozásáról. Települési támogatás keretében különösen a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére, a gyógyszerkiadások viseléséhez, a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtható támogatás.

Az új, a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló rendeletben szabályozni kívánja az önkormányzat települési támogatás címén a lakhatási kiadásokhoz viselésekhez kapcsolódó támogatásokat lakhatási támogatás és hátralékkezelési támogatás jogcímen, valamint a 18. életévét betöltött tartósan beteg személy gondozásához kapcsolódó támogatást, gondozási támogatás jogcímen. A gyógyszerkiadások viselésének könnyítéséhez való hozzájárulást, a gyógyszerutalvány jogosultsági feltételrendszerének könnyítésével, és az éves keretösszeg emelésével kívánja az önkormányzat biztosítani. A korábbi adósságkezelési szolgáltatáshoz képest jelentősen bővül a hátralékkezelési támogatásban részesíthetők köre. Ugyancsak többen részesülhetnek majd

lakbértámogatásban és az ünnepekhez kapcsolódó támogatásban részesíthető rászorulóknak merítési köre is nagyobb lesz. A jelenleg legnagyobb visszaélésre lehetőséget adó méltányossági ápolási díj helyébe lépő gondozási díj eljárási szabályainak körültekintőbb meghatározásával elérhető lesz, hogy ezt a támogatási formát is az arra valóban rászorulóknak vehessék igénybe.

RÉSZLETES INDOKLÁS

1.-2 §-hoz

Ez a két szakasz a rendelet személyi és tárgyi hatályát állapítja meg.

3. §-hoz

A Tervezet az értelmező rendelkezések között egységesíti a szóhasználatot, és pontosan meghatározza a jogszabály egészén végigvonuló fogalmakat.

4. §-hoz

A méltányosság gyakorlásakor mérlegelendő szempontok a jelenleg hatályos rendelet szerinti tartalommal kerülnek meghatározásra.

5. §-hoz

Adatvédelmi szempontból, továbbá az ügyfélkör ügyintézési szokásait figyelembe véve, főszabályként továbbra sem lesz lehetőség érdemi ügyintézésre elektronikus formában. A kivételt az ügyfélkapun keresztül benyújtott kérelmek, valamint az általános jellegű tájékoztatások jelentik.

6. §-hoz

A szociális ellátások jelentős részében eddig a törvény határozta meg a döntésre jogosult személyét, leggyakrabban a hatáskör jogosultja a jegyző volt. Jelenleg magasabb szintű jogszabály nem írja elő az önkormányzatok részére a hatáskör gyakorlóját, ezért a Képviselő-testület hatásköreit a Polgármester gyakorolja. A tervezet speciális szabályként a Népjóléti és Lakásügyi Bizottság (a továbbiakban: NLB) számára is biztosít döntési jogosítványokat a korábbi jogszabályhoz hasonlóan.

7-8. §-hoz

Az általános eljárási szabályok között rögzítésre kerülnek a szociális tárgyú kérelmek tartalmi elemei, valamint a környezettanulmány esetkörei.

9. §-hoz

Az Sztv. felhatalmazást biztosít az önkormányzatok részére annak meghatározására, hogy mely esetekben engedi el, vagy biztosít részletfizetést az ügyfél által jogosulatlanul igénybe vett támogatásokra. E §-ban ennek feltételei kerültek meghatározásra azzal, hogy a Képviselő-testület e hatáskörét részben a polgármesterre, részben pedig az NLB-re ruházza.

Mivel egy rövidebb futamidejű részletfizetés engedélyezése egyszerűbben megítélhető, az Önkormányzat számára nem eredményez követelésről való lemondást, továbbá jellemzően gyorsabb ügyintézészt igényel, 12 havi részletfizetés engedélyezésére a továbbiakban a polgármester lesz jogosult az NLB helyett.

10. §-hoz

A Tervezet – a jelenleg hatályos rendeletben foglalt szabályok szerint – továbbra is előnyben részesíti a postai úton történő kifizetést és a folyószámlára történő utalást, továbbá meghatározza azokat az élethelyzeteket, amikor ettől el lehet térni, valamint részletszabályokat határoz meg a havi rendszerességgel folyósított települési támogatás folyósítására vonatkozóan, amit korábban magasabb szintű jogszabályok szabályoztak.

11. §-hoz

A települési támogatásokra vonatkozó egységes eljárási szabályok meghatározása.

12.-17. §-hoz

Az Sztv.-ben biztosított lehetőséggel élve, valamint a törvényi kötelezettség alapján kidolgozásra került a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtható támogatásként a lakhatási támogatás, valamint ennek részletszabályai. A Tervezet szerint cél az, hogy az önkormányzat a közigazgatási területén lévő, legalább meghatározott ideje élő személyek lakhatási költségeihez járuljon hozzá.

Főszabályként a jelenleg hatályos támogatási formáknál megszokottak szerint a támogatás időtartama 12 hónap és elsősorban a támogatott közüzemi szolgáltató, vagy szervezet részére kerül folyósításra.

A hatályos szabályozástól eltérően a fogyasztási egységek szorzószámaival történő számítás helyett, jövedelem alapú, sávos elosztású jogosultsági határ lett meghatározva, mely átláthatóbb rendszert biztosít, és a kérelmek feldolgozását is megkönnyíti.

Időszakos, visszatérő problémaként jelentkezik a téli hónapokban a tüzelőanyag támogatásának hiánya. A Tervezet szabályozza a főszabályon túl azt az esetkört, mikor a lakhatási támogatást tüzelőanyag vásárlásra lehet fordítani, szigorú eljárási szabályokkal, évi két alkalommal. A tüzelőanyag vásárlása esetén jellemzően nem havi rendszeres kiadások merülnek fel, hanem egyszerre nagyobb mennyiségű tüzelőanyagot szereznek be az érintettek, ez indokolja a nagyobb összegű, viszont kevesebb alkalommal biztosítható kifizetést.

18.-23. §-hoz

Szintén az Sztv.-ben biztosított jogalkotási felhatalmazással élve, az Önkormányzat továbbra is fenn kívánja tartani a települési támogatásként nyújtható 18. életévüket betöltött, tartósan betegeket gondozó személyek támogatására szolgáló gondozási támogatást. A jelenlegi szabályozástól eltérően a gondozási támogatás kizárólag szociális ellátásként funkcionál, ellenben a szolgálati jogviszonyhoz számítható ápolási díjért végzett tevékenységgel. A hatályos szabályozáshoz képest, pontosan meghatározásra kerülnek azok a mulasztások, amelyek az ápolást végző személy kötelezettségzegéseinek minősülnek. A Tervezet lehetővé teszi a támogatás folyamatos ellenőrzését azzal, hogy a jelenlegi két éves felülvizsgálati idővel ellentétben az egy éves időtartamra történő megállapítás fokozottabban ellenőrizhető. A környezettanulmány készítésének kötelezővé tételével és a szabályainak pontosításával szűkülnek a visszaélések lehetőségei.

24-35. §-hoz

A hátralékkezelési támogatás a korábbi adósságkezelési szolgáltatást fogja kiváltani, azonban jelentősen módosuló tartalommal, szélesítve a bekerülés feltételeit. Az Önkormányzat a költségvetési rendeletében is az adósságkezelésre szánt forrásoknál lényegesen nagyobb előirányzatot különít el erre a célra.

A támogatásban részesíthető háztartások egy főre eső jövedelemhatára növekszik, egyedül élők és egyedül állók esetén 200%-ról 250%-ra, mindenki más esetében 150%-ról 200%-ra. A közös költséggel bővül a támogatható adósságok köre. A Tervezet külön lehetőséget biztosít az éves elszámoló számlák, valamint a kikapcsolt szolgáltatás visszakapcsolási díjának támogatására.

Növekszik a hátralékkezelés időtartama, ugyanakkor lényeges újdonság, hogy megszűnik az egy összegben biztosítható adósságkezelés, és a jövőben hátralékkezelésre kizárólag részletfizetési szerződés keretében lesz lehetőség. Mivel a hátralékkezelési szerződésben az adósnak a részletek fizetése mellett azt is vállalnia kell, hogy az esedékes számláit időben kiegyenlíti, ezzel a szabályozással az Önkormányzat az adósságok újratermelődését kívánja elkerülni. Ezt a célt tovább erősíti, hogy az Sztv. 45.§ (2) bekezdése értelmében a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatást (a Tervezet szerinti lakhatási- és hátralékkezelési támogatás) más jogszabály alkalmazásában lakásfenntartási támogatásnak kell tekinteni. Ugyanakkor a lakásfenntartási támogatásban részesülők – a hatályos jogszabályok szerint – védendő fogyasztóknak minősülnek mind az elektromos áram, mind a földgáz szolgáltatás terén, és mint ilyenek ingyenesen jogosultak előre fizetős mérő felszerelésére, amely ugyancsak kiküszöböli a hátralékok felhalmozódását.

A támogatás osztartozáshoz viszonyított aránya, a hátralékkezelésbe bevonható adósságok, valamint az ezen felüli tartozások összértéke nem változik a hatályos szabályozáshoz képest. Ugyancsak változatlanok az eljárási szabályok, a Családsegítő Szolgálattal való együttműködés elemei, valamint a szerződésszegő magatartás jogkövetkezményei.

36. §-hoz

Ez a § a rendkívüli települési támogatás bekerülési feltételeit tartalmazza, mely a hatályos rendeletünkben az önkormányzati segély szabályainak felel meg kisebb módosításokkal. Hatályos rendeletünkben törvényi előírás, hogy az egy főre jutó családi jövedelemhatárt az önkormányzatoknak minimum a nyugdíjminimum 130%-ában kell megállapítaniuk. Az eltelt több mint egy év tapasztalatai alapján az alsó bekerülési határt a nyugdíjminimum 150%-ában határozzuk meg a Tervezetben. Teljes egészében megtartásra kerül ugyanakkor a jogcím szerinti bontás, mely szerint rendkívüli élethelyzetben – meghatározott feltételek bekövetkezése esetén és meghatározott mértékben – azok számára is adható rendkívüli települési támogatás, akik a főszabály szerinti jövedelemhatárokat átlépik, illetve bűncselekmény, vagy elemi kár éri őket.

37. §-hoz

Ez a § az éves segélykeret mértékét határozza meg. A hatályos előírásokhoz képest a két lépcsősen meghatározott segélykeret fogyatékoság esetén adható kerete csökken, a minden egyéb esetben megállapítható segélykeret növekszik, ugyanis a tapasztalatok azt igazolták, hogy indokolatlanul nagy volt a különbség a két segélykeret között.

38.-42. §-hoz

A hatályos szabályozáshoz képest itt is emelkedik a bekerülési küszöb, az NLB méltányossági döntése alapján már nem csak a nyugdíjminimum 200%-a lesz az az egy főre jutó jövedelemhatár, ameddig a kérelmező segélyezhető, hanem ez az összeg a nyugdíjminimum 250%-ára nő. Egyebekben az önkormányzati segélyre vonatkozó korábbi szabályozás irányadó.

43. §-hoz

A gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás szabályai a hatályos előírásokhoz képest minimálisan változnak. Új elemként a támogatás feltétele, hogy a megszületett gyermek már születésekor rendelkezzen újpesti lakóhellyel, elkerülendő azt a helyzetet, hogy pusztán a szociális támogatáshoz jutás miatt jutásként létesítsenek a gyermeknek újpesti lakóhelyet.

44. §-hoz

A köztemetésre vonatkozó részletes szabályokat az Sztv. valamint a végrehajtási kormányrendelete szabályozzák. Az önkormányzatok szabályozási köre kimerül abban, hogy meghatározzák annak feltételeit, hogy az eltemettetésre kötelezett mikor mentesülhet a költségek viselése alól. A Tervezet szerint az ilyen tartalmú, a gyakorlatban rendkívül ritka kérelmek elbírálása az NLB hatáskörébe tartozik.

45.-51. §-hoz

A fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatására vonatkozó rendelkezések érdemben nem változnak.

52.-56. §-hoz

A gyógyszerutalvány szabályozása a hatályos rendelet elfogadásakor átfogó felülvizsgálatra szorult, mivel – a gyakorlati tapasztalatok szerint – számos visszaélésre adott lehetőséget, és éppen az elsődleges célcsoport, a nyugdíjasok nem tudták azt megfelelően kihasználni. A pontos szabályozás hiánya, valamint a gyógyszertárak hanyag beváltási gyakorlata miatt, a havi rendszeres gyógyszerkiadások helyett sokszor vitaminokra, vagy akár kozmetikumokra is beváltották a gyógyszerutalványt, és az is előfordult, hogy többgyermekes családok éves szinten 300.000,-Ft feletti támogatásban részesültek. A jelenleg hatályos rendelet elfogadását követően, a gyógyszerutalvány megállapítására vonatkozó szigorúbb szabályok bevezetésével – a gyakorlati tapasztalatok alapján – valóban a rászoruló réteg vált jogosulttá erre a támogatási formára.

A Tervezetben – tekintettel a méltányossági közgyógyellátás megszűnésére is – a családonkénti igénybe vehető éves gyógyszerkeret összege az öregségi nyugdíjminimum 100%-ról 150%-ra emelkedik. Figyelembe véve az idősebb társadalmi réteg igényeit, gyógyszer szükségleteit, a hatályos szabályozáshoz képest a Tervezet speciális módon rendelkezik a 75. életévüket betöltött személyek támogatásáról, lényegesen könnyítve a bekerülési feltételeket.

57.-62. §-hoz

Jelentősen változnak a lakbértámogatásra vonatkozó hatályos feltételek. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi szabályozás szerint elenyésző volt azoknak a száma, akik élni tudtak a lakbérkedvezménnyel, az Önkormányzat a változtatásokkal arra törekszik, hogy ez a támogatási forma több rászorulóhoz jusson el. A támogatás összegének maximuma – a bérlők jelentős részénél – változatlanul a lakbér 30%-a, ugyanakkor a támogatás mértékének sávos meghatározásával és a jövedelemhatárok új megállapításával (a korábbi bonyolult képlet helyett) lényegesen bővül a támogatásra ténylegesen jogosultak köre. A Tervezetben az is egyértelműen rögzítésre kerül, hogy amennyiben ugyanaz a kérelmező egyidejűleg a lakhatási támogatás és a lakbértámogatás jogosultsági feltételeinek is megfelel, részére lakbértámogatást kell megállapítani.

Lényeges újítás az időskorú bérlők nagy mértékű segítése azzal, hogy az alacsonyabb komfortfokozatú lakásokban élő, 70. életévet betöltött bérlőknek gyakorlatilag nem kell lakbért fizetniük.

A lakbértámogatás egyéb előírásai, így különösen az igénylés, a megállapítás és a folyósítás eljárási szabályai, nem változnak.

63.-64. §-hoz

Az ünnepekhez kapcsolódó támogatásban részesíthetők köre jelentősen kibővül, ugyanis míg a hatályos szabályozás szerint csak az aktív korúak ellátásában részesülő személyek részére lehetett ezt a juttatást biztosítani, a Tervezet szerint a jövőben bármilyen szociális ellátásban részesülő számára megállapítható ez a támogatás.

65.-66. §-hoz

Az Sztv. előírásainak eleget téve az Önkormányzat továbbra is fenntartja az Újpesti Szociális Kerekasztalt, mint véleményező, tanácsadó testületet. A Kerekasztal személyi összetétele és hatásköre megegyezik a korábbi szabályozással.

67. §-hoz

Ez a § hatályba léptető rendelkezést tartalmaz, valamint rendelkezik a szabályozási átmenetről.

68. §-hoz

Az ugyanezen szabályozási tárgykört tartalmazó és ugyanilyen címet viselő hatályos rendeletet értelemszerűen hatályon kívül kell helyezni, továbbá a Tervezetben szereplő támogatási formák szükségtelessé teszik a korábban minimális számban igénybe vett támogatások fenntartását.